

Представництво
Президента України
в Автономній Республіці Крим

КРИМСЬКА
ПЛАТФОРМА

18 травня 1944

**ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ ГЕНОЦИДУ
КРИМСЬКОТАТАРСЬКОГО НАРОДУ**

18 травня | День пам'яті жертв Геноциду кримськотатарського народу

КРИМСЬКА
ПЛАТФОРМА

ЧИ МОЖНА ПОЗБАВИТИ ЦІЛИЙ НАРОД БАТЬКІВЩИНИ?

Дім - це не лише про стіни.
Це мова ідентичності та
право на існування.

У 1944 році радянська влада
спробувала стерти цілий народ
з лиця землі.

18 травня | День пам'яті жертв Геноциду кримськотатарського народу

Представництво
Президента України
в Автономній Республіці Крим

РАНОК, ЩО ЗМІНИВ УСЕ:

18 травня 1944

05:00

У будинки вриваються озброєні солдати НКВС

04:15

Дається лише 15 хвилин на збори. Заборонено брати більшість речей

ДОРОГА СМЕРТІ: 67 ешелонів

18-20 діб
безперервного жаху
в дорозі

60-70 людей утиснуті
в один вагон

Відсутність води, їжі
та туалетів (замість
них - діра в підлозі)

Жодної медичної
допомоги. Померлих
залишали просто
на узбіччях під час
коротких зупинок.

“

Ми їхали 15 діб... У вагонах возили худобу.
Знущалися, як тільки могли

- зі спогадів Шекуре Меметової

ГЕОГРАФІЯ ВИГНАННЯ

Загалом:
понад 200 тисяч
депортованих

ГОЛОСИ КРІЗЬ ЧАС

історії тих, хто пережив вигнання дітьми

Ібрагім

на той момент
йому було 19 років

Солдати вигнали нас із дому, один ударив мене прикладом... У вагоні було 68 осіб. Не було місця навіть прилягти. Люди помирали від голоду й хвороб.

Розіле

на той момент
їй було 7 років

Нас вигнали, нічого не дозволили взяти. [...] Зима була страшною: сироти лежали просто на підлозі школи, схожі на скелети. Від смерті нас урятувало лише те, що мама поїла нас розчином марганцівки замість брудної води

ТРАГЕДІЯ У ЦИФРАХ: **кожен четвертий не вижив**

Втрачено 25,4%

населення (близько
49,2 тисяч осіб).

65,9% усіх смертей
сталися у перші 4 роки

Смерть наставала не від зброї. Радянський режим створив умови, несумісні з життям: масовий голод, епідемії тифу та малярії, каторжна праця та відсутність базової санітарії.

НАСЛІДКИ ДЕПОРТАЦІЇ

Депортація супроводжувалася фактичним розграбуванням усього накопиченого століттями майна. Люди втратили не лише Батьківщину, а й засоби до існування.

15 740

голів худоби
відібрано

80 000

житлових
будинків
конфісковано

55 750

ліжок та 65 152
подушки
вилучено

410

піаніно та 723
велосипеди передано
новим «господарям»

18 травня | День пам'яті жертв Геноциду кримськотатарського народу

Представництво
Президента України
в Автономній Республіці Крим

НАСЛІДКИ ДЕПОРТАЦІЇ

640

бібліотек
початкових
шкіл знищено

861

кримсько-
татарська
школа закрита

24

музеї
ліквідовано

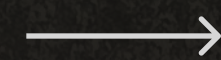
338

населених пунктів з
кримськотатарськимим
назвами перейменовано

РЕЗЕРВАЦІЇ СРСР: режим «спецпоселень»

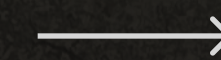
Обов'язкова реєстрація:

Щомісяця (іноді кожні 15 днів) відмічатися у комендатурі.

Рабська праця:

Примусова робота для всіх, включно з дітьми (збирання бавовни по 19 год/добу).

Повна ізоляція:

Заборона залишати межі свого поселення навіть для візиту до лікаря в сусіднє село.

У 1948 році покарання посилили.
Повторне порушення «режиму перебування»
прирівнювалося до втечі – 20 років каторжних робіт.

СТИРАННЯ ПАМ'ЯТІ: **знищення ідентичності**

	БУЛО:	СТАЛО:
Топоніми	Оригінальні кримськотатарські назви	Назви сотні міст і сіл було русифіковано
Спадщина	Мечеті та культурні центри	Зруйновані або перетворені на склади; книги спалені
Демографія	Корінний народ на своїй землі	У 1944-1945 рр. у їхні будинки масово заселено 55 000 колгоспників з РРФСР
Ідентичність	Кримські татари	Заборонено писати національність у паспортах, мову витіснено

НЕНАСИЛЬНИЦЬКИЙ СПРОТИВ

боротьба всього народу

Петиції та звернення:

Масові листи до влади СРСР із тисячами підписів з проханням повернутися на батьківщину.

Підпільна боротьба:

Мустафа Джемілев провів 15 років у радянських таборах за правду про депортацію.

Трагічний протест (1978):

Муса Мамут здійснює акт самоспалення в Криму на знак протесту.

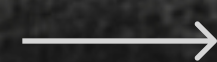
Вихід на площу (1987):

Масова акція протесту кримських татар на Червоній площі у Москві.

ПОВЕРНЕННЯ НА БАТЬКІВЩИНУ

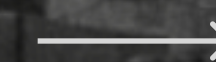
1989 рік:

Під тиском народу уряд скасовує заборону на проживання у Криму. Розпочинається масове повернення додому.

1991 рік:

У Сімферополі відбувається Другий Курултай. Створюється Меджліс кримськотатарського народу.

Відродження:

Відбудова шкіл, бібліотек, мечетей, театрів. Народ починає жити заново на рідній землі.

1944 VS 2014

загроза повторення історії

Сучасна Росія продовжує політику геноциду. Злочин, який не був покараний, повертається.

Радянський терор (1944)

Тотальна, миттєва депортація у вагонах

Статус спецпоселенців, каторжні табори

Руйнування мечетей, стирання топонімів

Російська окупація (з 2014)

«Тиха депортація»: залякування, обшуки, примусова мобілізація до ворожої армії

Сотні кримськотатарських політв'язнів, тортури, викрадення

Заборона Меджлісу, закриття медіа, руйнація Ханського палацу

МІЖНАРОДНЕ ВИЗНАННЯ: Правда як інструмент правосуддя

Україна (2015):

Верховна Рада офіційно визнала депортацію 1944 року актом ГЕНОЦИДУ.

Світова солідарність:

Аналогічні рішення ухвалили Латвія, Литва, Канада, Польща, Естонія, Чехія та Нідерланди

Говорити правду про історичні події – це перший крок до недопущення нових трагедій. Світ повинен засудити не лише злочини сталінського режиму, але й нинішню окупаційну політику РФ.

**ПАМ'ЯТАТИ ІСТОРІЮ –
ЗНАЧИТЬ БУДУВАТИ МАЙБУТНЄ.
КРИМ – ЦЕ УКРАЇНА**

Матеріали до презентації підготовлено Мартіном-Олександром Кислим,
Керівником центру "Кримські студії Києво-Могилянської академії"